

Hvidbog for Natura 2000-handleplanen for N149 Tryggevælde Ådal

Indholdsfortegnelse

1. Indledning	2
2. Liste med indkomne hørings svar	3
3. Indkomne hørings svar og myndighedsfordeling	3
4. Myndighedernes bemærkninger til uddrag af hørings svar	3
5. Bilag med kopi af hørings svar	8

1. Indledning

Natura 2000-handleplanen beskriver indsætter, som skal sikre og forbedre vilkårene for de arter og naturtyper, der er udpeget i Natura 2000-området. Natura 2000-handleplanen er udarbejdet af kommunen.

Denne hvidbog indeholder bemærkninger til hørings svar fra Stevns Kommune

Natura 2000-handleplanen har været i høring i perioden 8. januar til 4. marts 2024

Der er i høringsperioden indkommet 2 hørings svar.

I hvidbogen er en oversigt over indkomne hørings svar og hvilke myndigheder, der har bemærket på hvilke dele af hørings svarene. Endvidere præsenteres uddrag af de enkelte hørings svar med myndighedernes bemærkninger. Bemærkninger, der medfører ændringer i handleplanen er ligeledes markeret.

De indsendte hørings svar fremgår af bilag.

2. Liste med indkomne hørings svar

Nedenstående liste viser indkomne hørings svar til den samlede Natura 2000-handleplan.

Offentlige myndigheder
Miljøstyrelsen
Foreninger/organisationer
Danmarks Naturfredningsforening

3. Indkomne hørings svar og myndighedsfordeling

Nedenstående liste viser uddrag af hørings svar og det er markeret med x hvilke/hvilken myndighed, der kommer med bemærkning til hørings svaret.

Hørings svar og afsender	Køge Kommune	Stevns Kommune
<u>Miljøstyrelsen</u> Uddybning af følgende: <ul style="list-style-type: none"> • Frivillighed - Kommunalbestyrelsen er forpligtet til at gennemføre handleplanen hvis frivillige aftaler ikke kan indgås. • Redegørelsen for indsatser ang. bekæmpelse af invasive arter på rigkær, Skovnaturtypebevarende drift og pleje samt vedligeholdelse af tidligere indsatser fra 1. planperiode. • Redegørelse for gennemførte indsatser fra 2. planperiode • Mere overskuelig opdeling af handleplanens indsatser og øvrige indsatser. • Ønske om at ændre indsatsernes omfang til minimumsgrænser. • Forkert angivelse af copyright af baggrundskort • Naturtype 3270 bør angives med korrekt navn		X X X X X X
<u>Danmarks Naturfredningsforening</u> Uddybning af følgende: <ul style="list-style-type: none"> • Redegørelsen for naturlige processer og naturens robusthed • Fokus bør være på rigkærene som lysåben naturtype frem for urørt skov • Forslag til indsatsernes indhold		X X X

4. Myndighedernes bemærkninger til uddrag af hørings svar

Myndighederne angiver her bemærkninger til de indkomne hørings svar. Det er den myndighed, som er ansvarlig for de respektive arealer og arter i Natura 2000-området, som kommer med bemærkning.

Det angives i svaret, hvis det fører til ændringer i Natura 2000-handleplanen. Dette er markeret med fed skrift under myndighedernes bemærkninger.

I nedenstående skema forkorter Stevns Kommune til SK.

Uddrag af hørings svar	Bemærkninger																														
<p><u>Miljøstyrelsen</u> Frivillighed - Kommunalbestyrelsen er forpligtet til at gennemføre handleplanen hvis frivillige aftaler ikke kan indgås.</p>	<p>SK: <i>Tak for henvendelsen.</i> <i>Sætning om frivillighed i afsnit 7, hvor det ikke fremgår tydeligt, at der er andre muligheder end frivillige aftaler ændres. Det specificeres ved at skrive:</i></p> <p><i>”Projekterne gennemføres i videst muligt omfang ved frivillige aftaler...”</i></p> <p>Høringsvaret giver anledning til ændringer i Natura 2000 handleplanen.</p>																														
<p><u>Miljøstyrelsen</u> Redegørelsen for indsatser ang. bekæmpelse af invasive arter på rigkær, Skovnaturtypebevarende drift og pleje samt vedligeholdelse af tidligere indsatser fra 1. planperiode.</p> <p>Redegørelse for gennemførte indsatser fra 2. planperiode</p> <p>Mere overskuelig opdeling af handleplanens indsatser og øvrige indsatser.</p>	<p><i>Der gives en uddybende forklaring i den endelige handleplan ift. behovet for indsatser.</i></p> <p>Følgende tekst tilføjes i afsnit 3.2: <i>Dataindsamlingen samt rapporter beskrevet som indsatser, er danner grundlaget for at kunne realisere Natura 2000 handleplanerne. Derfor er disse indsatser også medtaget i handleplanen og er en del af realiseringen af de forskellige indsatser.</i></p> <p>Følgende afsnit ændres fra: <i>Cirka 70 ha lysåben natur afgræsses nu af husdyr i Ådalen. Uønsket opvækst er ryddet efter behov og der grødeskæres i åen 2 gange om året.</i></p> <p>Til i afsnit 3.2: <i>Gennem årlig monitoring, har kommunen bemærket afgræsning ved private aftaler. Det skønnes at være ca. 70 ha lysåben natur, der løbende afgræsses af husdyr i Ådalen. Uønsket opvækst er ryddet efter behov og der grødeskæres i åen 2 gange om året.</i></p> <p>Følgende tekst tilføjes i afsnit 3.2: <i>Frivillige grønne organisationer har gennem seneste planperiode bekæmpet invasive arter på rigkærene. Bekæmpelse sker primært på Elbækengen, hvor der er rigkær med god naturtilstand. Gennem Stevns Kommunes indsatsplan for bekæmpelse af Kæmpe-bjørneklo, er der hvert år bekæmpet bjørneklo på alle lokaliteter, hvor bjørneklo er registreret. Det gælder både private og kommunale arealer.</i></p> <p>Tabel 1 ændres fra:</p> <p><small>Tabel 1: Følgende indsatser er finansieret via kommunernes egne midler eller DUT-midler*.</small></p> <table border="1" data-bbox="507 1541 1501 1861"> <thead> <tr> <th></th> <th>Indsats</th> <th>Kommunalt ejet</th> <th>Privatejet</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td rowspan="7">Stevns Kommune</td> <td>Slåning</td> <td>-</td> <td>17 ha realiseret 17 ha planlagt</td> </tr> <tr> <td>Alment vandløbsvedligehold</td> <td>-</td> <td>Hele vandløbet (Ca. 35 km)</td> </tr> <tr> <td>Paddeundersøgelse</td> <td>-</td> <td>357 ha</td> </tr> <tr> <td>Aborreundersøgelse</td> <td>-</td> <td>Hele vandløbet (planlagt)</td> </tr> <tr> <td>Fuglerapport</td> <td>-</td> <td>409 ha</td> </tr> <tr> <td>Dataindsamling fra åen</td> <td>-</td> <td>Hele vandløbet</td> </tr> <tr> <td>Gennemgang af Ådalens natur og potentialer via konsulent</td> <td>-</td> <td>357 ha</td> </tr> <tr> <td>Køge Kommune</td> <td>Ingen</td> <td>-</td> <td>-</td> </tr> </tbody> </table> <p><small>* Omfatter ikke offentlige arealer, hvor ejeren gennemfører Natura 2000-planen i egne planer for forvaltningsindsatser.</small></p>		Indsats	Kommunalt ejet	Privatejet	Stevns Kommune	Slåning	-	17 ha realiseret 17 ha planlagt	Alment vandløbsvedligehold	-	Hele vandløbet (Ca. 35 km)	Paddeundersøgelse	-	357 ha	Aborreundersøgelse	-	Hele vandløbet (planlagt)	Fuglerapport	-	409 ha	Dataindsamling fra åen	-	Hele vandløbet	Gennemgang af Ådalens natur og potentialer via konsulent	-	357 ha	Køge Kommune	Ingen	-	-
	Indsats	Kommunalt ejet	Privatejet																												
Stevns Kommune	Slåning	-	17 ha realiseret 17 ha planlagt																												
	Alment vandløbsvedligehold	-	Hele vandløbet (Ca. 35 km)																												
	Paddeundersøgelse	-	357 ha																												
	Aborreundersøgelse	-	Hele vandløbet (planlagt)																												
	Fuglerapport	-	409 ha																												
	Dataindsamling fra åen	-	Hele vandløbet																												
	Gennemgang af Ådalens natur og potentialer via konsulent	-	357 ha																												
Køge Kommune	Ingen	-	-																												

Til:

	Indsats	Privatejet
Stevns Kommune	Slåning, græsning og høslet	17 ha realiseret (Se også tabel 2) 17 ha planlagt
	Urørt skov	0 ha realiseret 2 ha planlagt
	Sammenbinding af naturtyper (rigkær)	0 ha realiseret 15-20 ha planlagt
	Ny habitatnatur (rigkær)	0 ha realiseret 0-10 ha planlagt
	Bekæmpelse af kæmpebjørneklo (rydning af uønsket opvækst)	Ca. 1 ha realiseret (se også tabel 2) 10-15 ha planlagt
	Forbedring af hydrologi	0 ha realiseret 0-35 ha planlagt
Køge Kommune	Ingen	

Tabel 2 ændres fra:

Tabel 2: Følgende indsats er finansieret gennem landdistriktsmidler eller anden finansiering og gælder arealer, der ikke er skovbevoksede, fredskovspligtige arealer*

	Indsats	Kommunalt ejet	Privatejet
Stevns Kommune	Rydningsprojekter	-	48 ha
	Sammenhængende arealer	-	6 ha
	Forberedelse til afgræsning	-	118 ha
	Græsning/slet	-	155 ha
	Bekæmpelse af kæmpebjørneklo via indsatsplan	-	Ca. 1 ha
Køge Kommune	Ingen	-	-

* Omfatter ikke offentlige arealer, hvor ejeren gennemfører Natura 2000-planen i egne planer for forvaltningsindsatser.

Til:

	Indsats	Privatejet
Private lodsejere	Afgræsning	Ca. 70 ha realiseret 50-60 ha planlagt
Grønne organisationer	Bekæmpelse af invasive arter på rigkær	Ca. 7 ha realiseret 10-15 ha planlagt (rydning af uønsket opvækst)
Køge Kommune	Ingen	

Table 3 fjernes og erstattes af ny tabel med andre indsatser, der er gennemført i perioden. Oplysningerne fra den tidligere Tabel 3 er indsat i tabel 1 og 2. Det vil sige at **Tabel 3 ændres fra:**

Tabel 3. Behov for forvaltningstiltag beskrevet i handleplanen for 2016-2021 for N149 Tryggevejle Ådal.

Forventede forvaltningstiltag og metoder		Skøn over behov:		
		Igangværende indsats	Ny indsats	Samlet behov for indsats
Lysåbne naturtyper*	Rydning af uønsket opvækst	5 ha	5- 10 ha	10-15 ha
	Græsning eller høslæt	25 ha	25-35 ha	50-60 ha
	Forbedring af hydrologi	0 ha	0-35 ha	0-35 ha
Skovnaturtyper uden fredskovspligt*	Urørt skov	ca. 2 ha	0	ca. 2 ha
Sammenbinding af naturtyper	Rigkær	5 ha	10-15 ha	15-20 ha
Ny habitatnatur	Rigkær	0-5 ha	0-5 ha	0-10 ha

* arealangivelser omfatter forekomst af habitatnatur

Til:

Tabel 3: Andre indsatser, der er gennemført inden for Natura 2000 området nr. 149 Tryggevejle Ådal.

	Indsats	Areal (ha)
Stevns Kommune	Paddeundersøgelse	357 ha realiseret
	Åborreundersøgelse	35 km realiseret 35 km planlagt
	Fuglerapport	409 ha realiseret
	Dataindsamling fra åen	35 km realiseret
	Gennemgang af Ådalens natur og potentialer via konsulent	357 ha realiseret
	Vandløbsvedligeholdelse	35 km realiseret

Høringssvaret giver dermed anledning til ændringer i Natura 2000 handleplanen.

Miljøstyrelsen
Ønske om at ændre indsatsernes omfang til minimumsgrænser.

Høringssvaret giver ikke anledning til ændringer i Natura 2000 handleplanen.

Miljøstyrelsen
Forkert angivelse af copyright af baggrundskort

Høringssvaret giver anledning til følgende ændringer på Natura 2000 handleplanens side 2.

Fra:
Styrelsen for Dataforsyning og Effektivisering

Til:
Styrelsen for Dataforsyning og Infrastruktur

Miljøstyrelsen
Naturtype 3270 bør angives med korrekt navn

Høringssvaret giver anledning til følgende ændringer i Natura 2000 handleplanens bilag 2 og 3.

Fra:
Vandløb med tidvis blottet mudder

Til:
Vandløb med tidvis blottet mudder med enårige planter

<p><u>Danmarks Naturfredningsforening</u> Redegørelsen for naturlige processer og naturens robusthed</p>	<p>SK: Tak for henvendelsen. Natura 2000 handleplanerne er overordnede handleplaner, som ikke definerer konkrete tiltag. De enkelte indsatser blive konkretiseret ved realiseringen af handleplanen.</p> <p>Det betyder at høringssvaret ikke giver anledning til ændringer i Natura 2000 handleplanen.</p>
<p><u>Danmarks Naturfredningsforening</u> Fokus bør være på rigkærene som lysåben naturtype frem for urørt skov</p>	<p>Stevns Kommune vurderer at rigkærene er vigtige naturtyper for Trykgevælde Ådal. Rigkærene er også på udpegningsgrundlaget, hvorfor der er stort fokus på disse. Stevns Kommune vurderer ikke at urørt skov skal vokse ind over rigkærene i Natura 2000 området.</p> <p>Høringssvaret giver ikke anledning til ændringer i Natura 2000 handleplanen</p>
<p><u>Danmarks Naturfredningsforening</u> Forslag til indsatsernes indhold</p>	<p>Stevns Kommune takker for forslagene til realiseringen af indsatserne. Forslagene tages med i den videre proces for realisering af handleplanen.</p> <p>Høringssvaret giver ikke anledning til ændringer i Natura 2000 handleplanen.</p>

5. Bilag med kopi af hørings svar

Hørings svar:	Hørings svar er vedlagt
Upload:	Kommentarer til Handleplan for Natura 2000 område – 149 Tryggevælde Ådal.pdf
Navn:	Michael Løvendal Kruse, Danmarks Naturfredningsforening
Afsender:	Interesseorganisation
E-mail:	stevns@dn.dk
Jeg accepterer, at Stevns Kommune registrerer og gemmer mine oplysninger:	Jeg accepterer, at Stevns Kommune registrerer og gemmer mine oplysninger
Jeg accepterer at mit hørings svar offentliggøres:	Jeg accepterer at mit hørings svar offentliggøres

Titel: Natura 2000-handleplan for N149 Tryggevælde Ådal

Udgiver: Stevns Kommune og Køge Kommune

År: 2024

Kommentarer til Handleplan for Natura 2000 område – 149 Tryggevælde Ådal.

Der er mange gode tiltag fra Stevns Kommune i denne plan, der er at finde under prioriteringen af den forventede indsats.

Dog skal nævnes punkterne under fokus på mere naturlige processer og naturens robusthed. Det er uigennemskueligt, hvad Stevns Kommune konkret mener med dette afsnit. Ifølge Natura 2000 skal der arbejdes med at øge arealerne af urørt skov. Urørt skov i området er mest elleskov, som let vokser ind over rigkæernerne, der efterfølgende forsvinder. Det må være rigkæernerne, der er fokuspunkt i Tryggevælde Ådal.

Punkt 2 omhandler arbejdet med forsat at søge afgræssere, så en bedre afgræsning kan finde sted i enge med fine rigkær. Det er en fin indsats, da der netop i disse områder er særligt behov for afgræsning.

Ligeledes ser vi det som positivt, at kommunen vil forsætte med at søge afgræssere til naturpleje. Det er hårdt tiltrængt i området og vil forbedre tilstanden indenfor en mindre årrække. Det ville være positivt at få plejet de rigkær, som vides at være særligt artsrige udover Elbækengen med afgræssere, heriblandt Skoleengen, som er ejet af kommunen, så den kan fremstå som et godt eksempel. Her er dog brug for køer, da det især den lavere mere artsrige del af engen, som har stort behov for afgræsning. Ved oprettelse af nye afgræsningsarealer, vil det være en god idé at starte med at få beskåret høje vækster på engen og gammelt græs, inden køerne sættes ud.

Vi mener, der allerede er områder, hvor trækfuglene holder til, men dette område er jo ikke en del af udpegningsgrundlaget og står derfor ikke omtalt i Miljøstyrelsens Naturplan. Det samme kan siges om fiskeri i åen. Begge dele er fine tiltag, men hører ikke hjemme i dette sammenhæng, hvor det er plejen af de udpegede naturtyper, som er central.

Bekæmpelsen af invasive arter er omtalt, men af de invasive arter, er det kun Stor Bjørneklo, som er nævnt, selv om Canadisk Gyldenris i øjeblikket spreder sig mod syd langs åen fra en privat mark, hvor de vokser i store mængder. Japansk Pileurt, som vokser i krattet ved det gamle fugletårn, er ligeledes invasiv og skal bekæmpes. Det ser dog ud til, at området med japanske pileurt er mindsket i år.

Ligeledes er der på Odden et voksende antal af pastinak, som også er betegnet som invasiv og bør fjernes, inden den spreder sig over hele Odden. Dertil er der Rosa Rugosa, som tidligere har været slået ned, men nu igen trænger hårdt til at blive slået, inden den helt dækker de områder, hvor evighedsblomsterne vokser. Den skal konstant holdes nede, da den ellers gerne spreder sig. En indsats nu vil være begrænset, men får rosen lov til at stå, så spreder den sig hurtigt og vil koste langt mere arbejde at holde nede.

Stevns Kommune arbejder med udtagning af lavbundsarealer. Det er uklart, hvorvidt dette vil få betydning for driften, for køerne er meget glade for at afgræsse i disse områder, hvor der er masser af mad til dem, bl.a. Høj Sødgræs og friske Tagrør. Udtagningen vil være positiv, såfremt dette ikke ændrer på afgræsning og anden tidligere drift af arealerne.

Behovet for ekstra indsats og naturpleje gælder i høj grad engene. Det er tydeligt, at opvæksten af høje tagrør over store områder, forsummer jorden. Der er behov for at få en række af de høje vækster slået, så engbunden kan fordampe og et mere fast underlag kan opstå. Dette vil også gavne græsserne, der ikke gider spise gamle græsser, men gerne tager nyopvoksende planter. Desuden kan det tydeligt ses ved det gamle fugletårn, at floraen i området gendannes hurtigt, så snart tagrørene bliver slået og græsengen kommer til syne igen. Det er de områder, hvor viberne tidligere fandt deres føde, som nu er tagrørsenge, hvor ingen tør færdes. Ved det gamle fugletårn kan dette iagttages. Her er en masse engplanter dukket frem efter afgræsning i nogle få år.

Derudover er der ved krattet i kanten, hvor broen går ned til det gamle fugletårn et behov for at tynde ud i træerne. En del faldt for stormen, men flere er svækkede. Desuden er der brug for lysninger i krattet, hvor tagrørene fjernes, så engplanterne igen kan vokse frem. Ligesom, der er behov for at slå tagrørene i området øst for krattet. I begge områder voksede tidligere mange orkideer, bl.a. maj gøgeurt, tyndakset gøgeurt og sumphullæbe.

Med hensyn til udpegningsgrundlag Strandvold med flerårige planter, grå/grøn klit og surt overdrev er der et særlig stort behov for pleje. Odden blev meget hårdt ramt af stormen, så strandvolden spredte sig ind over land og delvis nu dækker et område med meget høj biodiversitet, bl.a. også den grønne klitter. Der er behov for en ekstra insat, hvis det er muligt for at flytte toppen af stenlaget tilbage på stranden, så klitterne kan komme til syne igen og frøbanken i jorden få mulighed for at spire om gennem stenene. Her vokser bl.a. farvevaid, som her har et af de meget få voksesteder i Danmark.

De lysåbne områder og de sure overdrev. Her sker en tilgroning dels med høje græsser og urter, dels med buske og træer. Der er her et behov for at holde den opvækst nede, så arealerne forbliver lysåbne og de små sjældne planter ikke forsvinder i høje græsser. Odden er også særlig, fordi den udgør et af de meget få steder langs Køge Bugt, hvor den oprindelige kystnatur stadig kan ses.

Med venlig hilsen
Michael Løvendal Kruse
(Formand for Danmarks Naturfredningsforening Stevns)
Og på vegne af Trykgevælde- og Stevns Ådals Bevarelse

Høringssvar:

Upload:

Navn:

Afsender:

E-mail:

Jeg accepterer, at Stevns Kommune registrerer og gemmer mine oplysninger:

Jeg accepterer at mit høringssvar offentliggøres:

Miljøstyrelsens høringssvar til Natura 2000-handleplan 2022-2027
N149 Tryggevælde Ådal.

Miljøstyrelsens høringssvar til Natura 2000-handleplan 2022-2027
Tryggevælde Ådal.pdf

Miljøstyrelsen

Myndighed

katka@mst.dk

Jeg accepterer, at Stevns Kommune registrerer og gemmer mine oplysninger

Jeg accepterer at mit høringssvar offentliggøres

Høringssvar fra Miljøstyrelsen i forbindelse med offentlig høring af Natura 2000-handleplan Tryggevælde Ådal område nr. 149.

Miljøstyrelsen sender hermed høringssvar til forslaget til Natura 2000-handleplanen og har følgende bemærkninger til den.

Høringssvaret indeholder bemærkninger til følgende emner

- Indsatser med frivillig gennemførelse
- Redegørelse for gennemførelse af Natura 2000-handleplan fra sidste planperiode
- Behov for indsatser
- Andre bemærkninger

Bemærkninger

Indsatser med frivillig gennemførelse

Miljøstyrelsen henleder opmærksomheden på, at de kommunale Natura 2000-handleplaner er udarbejdet i medfør af Miljømålslovens § 37 a, hvorefter kommunalbestyrelsen udarbejder en handleplan til gennemførelse af Natura 2000-planen inden for kommunens geografiske område på land og for den kystnære del af vanddistriktet. Ifølge Miljømålslovens § 46 a, stk. 4, skal kommunalbestyrelsen sikre gennemførelse af en vedtaget handleplan.

Kommunalbestyrelsen er dermed forpligtet til at gennemføre Natura 2000-planen, også hvis det skulle vise sig, at de fornødne frivillige lodsejeraftaler ikke kan indgås. Den kommunale handleplan må derfor ikke rejse tvivl om, hvorvidt kommunalbestyrelsen er indstillet på at opfylde sine forpligtelser.

Miljøstyrelsen henviser til formuleringen af sætningen om frivillighed i afsnit 7, hvor det ikke fremgår tydeligt, at der er andre muligheder end frivillige aftaler.

Redegørelse for gennemførelse af Natura 2000-handleplan fra sidste planperiode

Miljøstyrelsen bemærker, at flere planlagte indsatser i Natura 2000-planen for planperioden 2016-21 ikke er adresseret i redegørelsen for gennemførelse af indsatser i sidste planperiode, jf. bekendtgørelse om kommunalbestyrelsernes Natura 2000-handleplaner § 2, stk. 4. Følgende indsatser mangler redegørelse og skal derfor tilføjes afsnittet herom i Natura 2000-handleplanen (se uddybende bemærkninger under liste):

- Bekæmpelse af invasive arter på naturtypen rigkær.
- Skovnaturtypebevarende drift og pleje på ikke-fredskovspligtige arealer.
- Vedligeholdelse af indsatser gennemført i 1. planperiode, f.eks. ved genrydning af arealer, hvor der tidligere har været gennemført en Natura 2000-indsats.

I forhold til bekæmpelse af invasive arter er det i tabel 1 anført, at der er foretaget bekæmpelse af bjørneklo i Natura 2000-området. Det er dog uklart, om der er foretaget bekæmpelse af invasive arter i rigkær, som anført i Natura 2000-planens områdespecifikke retningslinje eller habitatnaturtyper i det hele taget.

I forhold til skovnaturtypebevarende drift og pleje er der i tabel 3 angivet, at der i tidligere handleplan blev opgjort et behov for indsats i form af urørt skov på ca. 2 ha skovnaturtyper uden fredskovspligt. Det er uklart, om indsatsen er gennemført. Kommunerne er handleplanmyndighed for ikke-fredskovspligtige arealer, hvorfor kommunerne er ansvarlige for, at Natura 2000-handleplanen skal indeholde en redegørelse for gennemførelsen af den planlagte indsats, herunder hvordan sikring af en skovnaturtypebevarende drift og pleje er gennemført.

I forhold til vedligeholdelse af indsatser gennemført i 1. planperiode er det uklart, hvorvidt dette er gennemført.

Miljøstyrelsen skal desuden gøre opmærksom på, at der i udkastet til handleplanen er medtaget indsatser, f.eks. fuglerapport, paddeundersøgelse og aborreundersøgelse, som umiddelbart ikke kan betragtes som en udmøntning af de bindende retningslinjer i indsatsprogrammet i den statslige Natura 2000-plan, eller hvor det er uklart, hvordan de opfylder Natura 2000-planens indsatsprogram. Det bør præciseres, hvilke indsatser der er gennemført for områdets udpegningsgrundlag med henblik på at realisere Natura 2000-planen. Det er uklart, hvordan dette forholder sig. Styrelsen har tidligere givet udtryk for, at det er vigtigt at adskille Natura 2000-indsatser og andre indsatser i handleplanerne, og der henstilles derfor til, at der laves en mere overskuelig fordeling.

Behov for indsatser

Miljøstyrelsen er blevet opmærksom på, at planlagte indsatser for rydning af invasive arter generelt er planlagt med "op til x ha". Da der i Natura 2000-planens indsatsprogram fremgår et specifikt areal, skal dette fremgå som minimumsareal fordelt mellem kommuner, offentlige lodsejere og Miljøstyrelsen ud fra registreringerne.

Andre bemærkninger

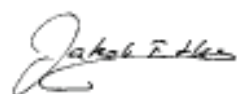
Miljøstyrelsen bemærker følgende i forhold til indholdet i Natura 2000-handleplanens kolofon:

- Henvisning til copyright af baggrundskort skal ændres til Styrelsen for Dataforsyning og Infrastruktur.

I bilag 2 bør naturtype 3270 angives enten med rette fulde lange navn – "Vandløb med tidvis blottet mudder med enårige planter" - eller rette forkortede navn – "Å-mudderbanke".

Kommunen er velkommen til at kontakte Miljøstyrelsen, hvis styrelsens bemærkninger skulle give anledning til spørgsmål. Styrelsen indgår gerne i dialog om de afgivne bemærkninger. Ved spørgsmål kan kommunen kontakte afsender af denne mail, Ditte Galsgård digal@mst.dk eller Katrine Hansen Lemming kathl@mst.dk.

Med venlig hilsen

Jakob Høeg
Fagkoordinator chef for natur

Miljøstyrelsen
+45 72 54 40 00
mst@mst.dk